

OPINIE SEPARATĂ
expusă în temeiul art.27 alin.(5) din Legea cu privire la Curtea
Constituțională și art.67 din Codul jurisdicției constituționale

La 7 februarie 2003 Curtea Constituțională a fost sesizată de un grup de deputați în Parlament care au solicitat exercitarea controlului constituționalității respingerii de către Parlament a proiectului Hotărîrii nr.2946 din 26.12.2002 "Cu privire la desfășurarea referendumului republican legislativ".

La 3 martie 2003 Curtea Constituțională a pronunțat decizia prin care a respins sesizarea pentru motivul că nu este de competența Curții Constituționale.

Examinînd în prealabil sesizarea și studiind materialele prezentate de subiecții sesizării, consider decizia Curții neîntemeiată pentru următoarele considerente:

1. La 29.07.2002 Comisia Electorală Centrală a adoptat Hotărîrea nr.1960 "Cu privire la inițierea referendumului republican legislativ privind modificarea [Codului electoral](#)". Prin hotărîrea menționată s-a constatat respectarea procedurii legale, prevăzute de art.142-157 din [Codul electoral](#), de către grupul de inițiativă și voința constituțională a 213250 de cetățeni de a convoca referendumul republican legislativ.

Respectînd în continuare prevederile legale, grupul de inițiativă a prezentat materialele cu privire la inițierea referendumului în Parlament. Parlamentul, conform art.150 din Codul electoral, era obligat, în termen de 6 luni de la primirea propunerilor de inițiere a referendumului, să adopte una din următoarele hotărîri:

- a) despre declararea referendumului, care se va desfășura peste cel puțin 60 de zile de la adoptarea hotărîrii;
- b) despre respingerea propunerii privind desfășurarea referendumului în cazul cînd aceasta este formulată de deputați;
- c) despre soluționarea problemelor, preconizate a fi supuse referendumului, fără efectuarea ulterioară a acestuia.

Norma menționată este imperativă, prescriind organului public, Parlamentul, o conduită obligatorie. Astfel, legislatorul, la momentul examinării respectivului proiect de hotărîre, era obligat să efectueze una din aceste trei acțiuni.

Parlamentul la 26.12.2002 nu a adoptat nici un act referitor la această inițiativă, creînd dificultăți pentru aprecierea acestui act (manifestat prin inacțiune) de către societate.

2. Analizînd obiectul sesizării prin prisma reglementărilor art.135 din [Constituție](#) și sub aspectul formei sale (ca inacțiune și act normativ inexistent), Curtea Constituțională n-a acceptat examinarea în fond a sesizării din punct de vedere formal.

Într-o analiză mai riguroasă, însă, luînd în considerare și aspectul său material, acest act, raportat la dispozițiile constituționale, face obiectul jurisdicției constituționale. Conform dispozițiilor art.68 alin.(1) din [Constituție](#), în exercițiul mandatului, deputații sînt în serviciul poporului. Parlamentul în acest caz nu a adoptat o hotărîre, prin care fapt a creat un vid legislativ. În consecință, Parlamentul a admis un comportament care afectează voința unei părți considerabile a poporului și, ca urmare, a apărut un litigiu de contencios constituțional.

Conform dispozițiilor constituționale, atribuțiile Curții Constituționale sînt mult mai largi, decît cele prevăzute de art.135 din [Constituție](#). O parte din aceste atribuții sînt prevăzute în art.134 din [Constituție](#). Astfel, Curtea Constituțională este unica autoritate în Republica Moldova, care se poate pronunța asupra raporturilor de contencios constituțional.

În aceeași ordine de idei, conform aceluiași norme constituționale, nici un organ al administrației publice centrale nu este abilitat cu competența de a veghea asupra respectării Constituției și de a garanta supremația ei. Această atribuție, conform art.134 alin.(3) din [Constituție](#), art.1 alin.(3) din [Legea cu privire la Curtea Constituțională](#) și art.2 alin.(2) din [Codul jurisdicției constituționale](#), revine exclusiv Curții Constituționale. Garantînd supremația Constituției, Curtea Constituțională asigură respectarea relațiilor între majoritate și minoritate, între majoritatea și opoziția parlamentară, între stat și alte state, între stat și organismele internaționale.

Conform aceleiași norme constituționale, Curtea Constituțională de asemenea are funcția de a garanta responsabilitatea statului față de cetățean, ceea ce prezumă că are și funcția de a garanta responsabilitatea organelor administrației publice centrale față de cetățean, electorat și asociațiile acestora.

3. Conform doctrinei și principiilor unanim recunoscute, la adoptarea hotărîrilor sale Curtea Constituțională trebuie să fie consecventă, să-și mențină concluziile adoptate anterior. Menționăm că prin [hotărîrea nr.15 de la 6 mai 1997](#) Curtea Constituțională și-a expus punctul de vedere în acest sens: "Stipulînd competențele Curții Constituționale, Constituția arată că acestea constau în garantarea supremației Constituției. Această sintagmă poate eventual însemna și sancționarea (la sesizare) a oricărui comportament neconstituțional din partea oricărei autorități publice în exercițiul atribuțiilor ei".

De menționat că Republica Moldova se află la etapa dezvoltării statalității sale, atît în plan economic, cît și politic. În aceste circumstanțe, Curții Constituționale îi este predestinat rolul de arbitru, care prin pîrghiile juridice influențează la aplanarea amiabilă a diferendelor politice, menținerea coerenței între membrii societății și, ca urmare, la aplanarea conflictelor, care în mod obiectiv apar între majoritate și minoritate.

Avînd în vedere considerentele expuse și circumstanțele, conform cărora nici un organ al administrației publice nu se poate pronunța referitor la supremația Constituției, Curtea urma să examineze constituționalitatea acestui act, care după materie ține de contenciosul constituțional. Această posibilitate este prevăzută și de art.6 alin.(2) din [Codul jurisdicției constituționale](#), conform căruia Curtea Constituțională își stabilește ea însăși limitele de competență.

4. Sub alt aspect, Curtea Constituțională trebuia să accepte spre examinare sesizarea și pornind de la natura juridică a inacțiunii admise de Parlament. Astfel, din comportamentul Parlamentului se poate conchide că acesta a admis o inacțiune contrar prescripției legii. Conform unui principiu general recunoscut, acțiunea prescrisă de lege, exprimată prin inacțiune, constituie și ea un act juridic. Fiind admis de un organ al administrației publice centrale, avînd un caracter coercitiv, general și obligatoriu, acest act juridic poate fi atribuit la categoria actelor normative. Astfel se impune concluzia că actul admis de Parlament, fiind un act juridic normativ, poate face obiectul examinării Curții Constituționale.

Astfel, Curtea Constituțională a examinat obiectul sesizării numai sub aspect formal, fără a lua în considerare partea materială a acestuia, din care cauză, în opinia mea, a ajuns la concluzia eronată de a nu admite sesizarea spre examinare.

**PREȘEDINTELE CURȚII
CONSTITUȚIONALE**

**Victor
PUȘCAȘ**

**PARLAMENTUL REPUBLICII
MOLDOVA**

3 martie 2003

